

Türkiye'nin BRICS+ Üyeliği Üzerine Akademik Perspektifler: Nitel Bir Analiz

Tuğçenur Ekinci Furtana ^a  

ÖZET

Amaç – Bu çalışma, Türkiye'nin BRICS+ (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika ve yeni üyeler Mısır, BAE, İran, Etiyopya) yapısına olası üyeliğinin ekonomik, politik, sosyal ve kurumsal sonuçlarını nitel bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. 2024 yılındaki genişlemeyle yeniden gündeme gelen BRICS+ oluşumu çerçevesinde Türkiye'nin üyeliği, küresel güç dengeleri açısından stratejik bir konudur.

Tasarım/veri/metodoloji – Araştırma, nitel araştırma yöntemi olan derinlemesine mülakat tekniğine dayanmakta ve uluslararası ekonomi alanında uzman 10 akademisyen ile yapılan görüşmeleri içermektedir. Elde edilen veriler MAXQDA programı kullanılarak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Bulgular – Araştırma bulguları, Türkiye'nin BRICS+ üyeliğinin ekonomik alanda yeni ticaret ve yatırım fırsatları yaratabileceğini, ancak Avrupa Birliği ile ilişkilerde karmaşık bir süreci beraberinde getirebileceğini ortaya koymaktadır. Politik açıdan, BRICS+ üyeliği Türkiye'nin NATO ve Orta Doğu politikaları üzerinde etkili olabilecek diplomatik açılımlar sunarken, Batı ittifaklarıyla ilişkilerde gerilim yaratma potansiyeline sahiptir. Sosyal ve kültürel açıdan, Türk kamuoyunun dış politika algısında değişim yaşanabileceği ve kültürel diplomasi alanında yeni iş birliklerinin gelişebileceği öngörülmektedir. Kurumsal düzeyde ise, üyeliğin ekonomik ve politik kurumlarda yeniden yapılanmayı gündeme getirebileceği tespit edilmiştir.

Özgünlük/değer – Türkiye'nin BRICS+ üyeliğiyle ilgili literatürde sınırlı sayıda çalışma bulunmakta olup bu araştırma, konuya çok yönlü ve derinlemesine bir yaklaşım sunarak stratejik politika oluşturma süreçlerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: BRICS+, Ekonomik Etkileri, Siyasi İlişkiler, Avrupa Birliği, Ticaret Fırsatları

Academic Perspectives on Türkiye's BRICS+ Membership: A Qualitative Analysis

ABSTRACT

Purpose – In This study aims to examine the potential consequences of Türkiye's possible membership in BRICS+, an expanded economic and political platform that recently included Egypt, the UAE, Iran, and Ethiopia in 2024. With Türkiye being invited to BRICS+ meetings, the issue has gained global prominence. The research investigates how such membership may influence Türkiye's economic, political, social, and institutional dynamics within the context of the evolving global power balance.

Design/data/methodology – The study employs a qualitative research design. Data were collected through in-depth interviews conducted with ten academics who specialise in international economics. The collected data were then analysed using the MAXQDA software to extract themes and patterns related to the implications of BRICS+ membership for Türkiye.

Findings – The findings suggest that BRICS+ membership could open new opportunities for Türkiye in terms of trade and investment. However, it may also introduce complexities in Türkiye's relationship with the European Union. On the political front, such a membership could strengthen Türkiye's diplomatic influence, especially in NATO and Middle East affairs, but might also create tensions with Western alliances. Socially and culturally, the membership could shift public perceptions of foreign policy and influence Türkiye's cultural diplomacy. Institutionally, the research indicates that BRICS+ membership might lead to transformations in Türkiye's economic and political structures.

Originality/value – Literature on Türkiye's BRICS+ membership is limited. This study aims to contribute to strategic policy-making processes by offering a multifaceted and in-depth approach to the subject.

Keywords: BRICS+, Economic Impact, Political Relations, European Union, Trade Opportunities

Geliş Tarihi / Received: 8.7.2025

Kabul Tarihi / Accepted: 18.09.2025

^aİstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü,
tugcenur.furtana@izu.edu.tr, İstanbul, Türkiye.

Sorumlu Yazar: Tuğçenur Ekinci Furtana, tugcenur.furtana@izu.edu.tr



1. Giriş

21. yüzyıl, ekonomide yaşanan hızlı dönüşümlerle beraber özellikle uluslararası ticarete rekabetle birlikte yeni birliktelikleri de beraberinde getirmiştir. Çok kutuplu dünya düzeninde yerini güçlendirmek isteyen ülkeler, ekonomik ortaklıklar için daha fazla çaba harcar olmuşlardır. Soğuk savaş döneminde ülkeler askeri alanda birliktelikler kurarken, günümüzde ticaret savaşları kavramının ortaya çıkışı ile bu alanda güçlerini birleştirme yolunu seçmişlerdir. Türkiye de bu anlamda farklı uluslararası ekonomik organizasyonlarla iş birliklerini değerlendirerek seçeneklerini arttırmaktadır. Askeri iş birliklerinin aksine ekonomik iş birliği anlaşmalarının keskin çizgileri bulunmadığından bu çeşitli ekonomik organizasyonların içinde yer alabilmek de ülkeler için kolaylaşmaktadır.

Son dönemde dünya gündeminde sıklıkla yer bulan BRICS+ uluslararası ekonomik iş birliği kuruluşu da bunlardan biridir. BRICS terimi Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika ekonomilerini ifade etmek için kullanılmaktadır. BRICS, bu ülkelerin (Brazil, Russia, India, China, and South Africa) İngilizce isimlerinin baş harflerinden oluşmaktadır. Güney Afrika Cumhuriyeti 2011 yılında birliğe katılana kadar asıl dört üye BRIC olarak adlandırılmaktaydı. Aynı yıl Çin'in Sanya kentinde düzenlenen zirveye Güney Afrika Devlet Başkanı Jacob Zuma'nın da katılımıyla BRIC grubunun adı BRICS olarak değiştirildi. BRICS Mısır, Etiyopya, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve İran'ın 2024'ün başında katılımıyla BRICS+ adını aldı (BBC, 2024). BRICS+'ı dünya gündemine taşıyan ise bu beş ülkenin birliğe katılması oldu. Kurulduğu günden itibaren genişleme ile ilgili bir açıklaması olmayan ve yalnızca üye ülkeler ile ekonomik iş birliği çalışmalarına devam eden organizasyonun, 2024 yılı itibarıyla enerji kaynakları bakımından güçlü yeni üyeleri bünyesine katması, amaçları ve gelecek planları daha fazla merak edilir hale gelmiştir. BRICS+'ın resmi web sitesinde duyurduğu haberine göre ise yirmi ülkenin daha organizasyona katılmak için başvuruda bulunmuştur (Ellis, 2024). Türkiye de bu aday ülkeler arasında yer almaktadır.

Global Energy Monitor raporuna göre (2024) BRICS grubunun her bir üyesi, minerallerden metallere, enerji rezervlerinden tarım ürünlerine kadar çok çeşitli doğal kaynaklara sahiptir. Bu kaynaklar, küresel tedarik zincirlerinde önemli bir rol oynamakta ve dünya ekonomisinin enerji ve hammadde ihtiyaçlarına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, zaman zaman BRICS ülkelerinin ihracat kısıtlamaları veya artışları yoluyla kaynak fiyatlarında neden olduğu dalgalanmalar, küresel ekonomik istikrar üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Ayrıca bu ülkelerdeki kaynak ve enerji bolluğu, onlara kendi bölgeleri içinde ve dışında stratejik nüfuz sahibi olma olanağı sağlamaktadır (Kamin & Langhammer, 2023). Yeni üyelerle birlikte enerji alanındaki nüfuzu da artan organizasyonun, dünya ekonomisine etkisinin artması beklenmektedir.

Tablo 1. BRICS, BRICS+ ve Türkiye'nin Ekonomik Büyüklükleri (Nominal ve PPP, 2024)

Ülke / Grup	Nominal GSYH (Trilyon USD)	PPP GSYH (Trilyon USD)	Küresel GSYH İçindeki Pay (%)
Çin	18,5	33,0	18 (nominal) / 18 (PPP)
Hindistan	4,3	13,2	4 / 7
Rusya	2,2	5,6	2 / 3
Brezilya	2,0	4,4	2 / 2
Güney Afrika	0,4	1,0	<1
BRICS (ilk beş)	27,4	57,2	26 / 36
BRICS+ (yeni üyelerle)	~30,0+	~65,0+	~29 / 41
Türkiye	1,44	3,61	1,3 / 2

Kaynak:IMF World Economic Outlook Database (2024), Dünya Bankası World Development Indicators (2024)

Tablo 1'de görüldüğü üzere BRICS ülkeleri (ilk beş üye) 2024 yılı itibarıyla yaklaşık 27,4 trilyon USD nominal GSYH ve 57,2 trilyon USD PPP GSYH büyüklüğüne sahiptir. Bu değerler küresel ekonominin sırasıyla %26'sını (nominal) ve %36'sını (PPP) oluşturmaktadır. Genişletilmiş BRICS+ yapısıyla birlikte bu oran %41'e kadar çıkmaktadır. Türkiye'nin ise 1,44 trilyon USD nominal ve 3,61 trilyon USD PPP ekonomik büyüklüğü ile dünya ekonomisinde orta-üst gelirli ülkeler arasında konumlandığı görülmektedir. Bu karşılaştırma, Türkiye'nin olası bir BRICS+ üyeliğinde kendi ekonomik ağırlığı ile nasıl bir katkı sağlayabileceğini ortaya koymaktadır.

İkinci dünya savaşı sonrası yaşanan soğuk savaş döneminde Doğu ve Batı arasında seçim yapmak durumunda kalan Türkiye, NATO askeri ittifakına katılma tercihini göstermiştir. Soğuk savaş sonrası dönemde de Batı ile ekonomik entegrasyonuna devam eden ancak Avrupa Birliği'ne katılma sürecinde beklediğini elde edemeyen Türkiye, uluslararası ekonomideki yerini güçlendirmek ve ekonomik bağımsızlığını devam ettirebilmek adına yeni arayışlar içerisinde. Bu çalışmada, olası bir üyeliğin Türkiye'yi nasıl etkileyeceği konusu yarı yapılandırılmış mülakat soruları ile uluslararası ekonomi ve uluslararası ilişkiler uzmanlarına yöneltilmiş ve sonuçları paylaşılmıştır.

2. BRICS+ Üye Ülkeleri

Brezilya, IMF verilerine göre 2023 yılında %2,2 oranında büyüme göstermiş ve halihazırda 2,272 milyar dolar ile GSYH ile dünyanın en büyük dokuzuncu ekonomisidir (IMF, 2024). 205.375 milyon nüfusa sahip olan Brezilya, enerji kaynakları da oldukça zengindir ve nükleer teknolojiye sahiptir. Mevcut durumda en büyük petrol üreticileri sıralamasında on beşincidir (MFA, 2024).

Rusya'nın GSYH'si ise 2023 yılında %3,2 oranında büyüme göstermiştir. 142.924 milyonluk nüfusu ile Rusya Federasyonu'nun GSYH'si 2,021 milyar dolar ile dünya sıralamasında on birinci sıradadır (WorldBank, 2024). Rusya dünyanın en büyük petrol ve

doğalgaz üreticilerinden biridir. Ekonomisinin enerjiye bağımlı olması ise küresel enerji fiyatlarındaki dalgalanmalardan etkilenmesine sebep olmaktadır. Ukrayna krizi ile ekonomik yaptırımların sonucu olarak 2022 yılında küçülen ekonomi, 2023 yılını ise büyüme ile kapatmıştır. Ayrıca dünyanın tahıl ambarı olarak adlandırılan ülke, bu alanda da modernleşme sayesinde büyüme sağlamıştır.

Hindistan, Güney Asya'da en geniş topraklara ve yaklaşık 1 milyar 440 milyon nüfusa sahiptir. Hindistan, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biridir ve 2047'de, yani Hindistan'ın bağımsızlığının yüzüncü yılında yüksek orta gelir statüsüne ulaşmayı hedeflemektedir (WorldBank, 2024). GSYH'si 3.549 milyar dolar olan Hindistan ekonomisi, 2023 yılında %6,8 büyüme kaydetmiştir. Halihazırda dünyanın beşinci büyük ekonomisidir.

Çin, yaklaşık 1 milyar 410 milyon nüfusu ile Hindistan'dan sonra en kalabalık ülkedir. ABD'den sonra ise dünyanın en büyük ikinci ekonomisidir. GSMH'si 17.794 milyar dolardır (WorldBank, 2024). BRICS ülkeleri arasında Çin; GSYİH bakımından birinci sırada, toprak büyüklüğü olarak ise ikinci sıradadır. Dünya siyasetinde de ağırlığını arttıran Çin bütün bu özellikleri açısından mevcut potansiyelini etkin kullanabildiği takdirde dünyanın en büyük ekonomisi olmaya en büyük aday ülkedir (Aşçı, 2019, p. 41).

Güney Afrika Cumhuriyeti, diğer üye ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşük değerler sergilemektedir. GSYH'si 377 milyar dolar ve nüfusu 62 milyondur. Ekonomisi 2023 yılında 0.9 büyümüştür (WorldBank, 2024).

BRICS resmî web sitesinde genişlemenin temel motivasyonlarından biri ekonomik çeşitlendirme olarak tanımlanmaktadır. Yeni üyelerin dahil edilmesinin daha geniş bir kaynak tabanı ve daha çeşitli bir ekonomik profil getireceğini belirtmektedir. BRICS+'ın yeni üyelerinden dünyanın önde gelen petrol üreticilerinden ikisi olan Suudi Arabistan ve BAE, BRICS'e önemli enerji kaynakları katacağı belirtilmektedir. Diğer taraftan, Mısır ve Etiyopya birliğe endüstriyel ve tarımsal kapasiteler sunmaktadır. Mısır jeostratejik konumu ve Etiyopya'nın Afrika'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olduğuna vurgu yaparken genç nüfusu ve tarımsal potansiyeli ile birliğe güç katacakları ifade edilmektedir (Bokova, 2024).

3. Uluslararası Ekonomik Organizasyon Olarak BRICS

Dünya'nın küreselleşme yerine bölgeselleşme üzerine yoğunlaşılacak bir dönemde olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak önümüze çıkmaktadır (WTO, 2023). BRICS, kıtalar arasında bir ekonomik ittifaklar ağı kurmaya çalışarak, küresel entegrasyonun şekillenmesine destek olmaya çalışan bir organizasyondur. İkinci dünya savaşı sonrası oluşan ekonomik entegrasyonlara ve düzenlere yeni alternatifler sunmaktadır.

BRICS'in diğer uluslararası ekonomik örgütlerden farkı sadece bir bölge ya da coğrafyada yerleşik olmaması ve neredeyse tüm kıtalarda kendi bölgesinde farklı

ekonomik örgütlerin liderliğini yapan ülkelerden oluşmasıdır. Her üye aynı zamanda bölgesel entegrasyon kapsamında kendi kıtasında veya alt bölgesinde lider ekonomilerdir. Buna örnek vermek gerekirse; Rusya, Avrasya Ekonomik Birliği'nde (AEB), Brezilya, Mercosur'da, Güney Afrika, Kalkınma Topluluğu'nda (SADC) ve Güney Asya Bölgesel İş birliği Derneği'nde (SAARC), Hindistan ve Çin, Şanghay İş birliği Örgütü'nde (SCO), Çin-ASEAN Serbest Ticaret Bölgesi'nde ve olası Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (RCEP). Buna göre BRICS+ platformunu oluşturabilecek ana bölgesel entegrasyon blokları arasında Mercosur, Güney Afrika Gümrük Birliği (SACU), EEU, SAARC ve Çin-ASEAN FTA yer almaktadır. Böyle bir ortamda toplam 35 ülke BRICS+ çemberini oluşturmaktadır: SACU: Botswana, Lesoto, Namibya, Güney Afrika, Svaziland; • SAARC (SAFTA üyeleri): Afganistan, Bangladeş, Butan, Hindistan, Maldivler, Nepal, Pakistan, Sri Lanka; Çin-ASEAN STA: Çin, Endonezya, Malezya, Filipinler, Singapur, Tayland, Brunei, Vietnam, Laos, Myanmar, Kamboçya; AEB: Rusya, Kazakistan, Beyaz Rusya, Ermenistan, Kırgızistan; Mercosur (çekirdek üyeler ve katılan üyeler): Brezilya, Arjantin, Paraguay, Uruguay, Bolivya, Venezuela.

3.1. BRICS'in Örgütsel Yapısı ve Organları

BRICS, Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan oluşan bir ekonomik iş birliği grubudur. Bu ülkeler ekonomik büyümeyi teşvik etmek, küresel ekonomik yönetimde daha fazla söz sahibi olmak ve gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını savunmak için bir araya gelmiştir. BRICS'in örgütsel yapısı, grubun hedeflerine ulaşmak için iş birliğini ve koordinasyonu kolaylaştıran çeşitli organlardan oluşmaktadır.

3.1.1. BRICS Zirvesi

BRICS'in en yüksek karar alma organı, devlet ve hükümet başkanlarının bir araya geldiği yıllık BRICS Zirvesi'dir. Bu zirveler, stratejik iş birliği alanlarını belirlemek, ortak politika hedefleri belirlemek ve güncel ekonomik, politik ve sosyal konuları tartışmak için önemli bir platform sağlar. Zirvelerde alınan kararlar, üye ülkeler arasındaki iş birliğinin yönünü belirler.

3.1.2. BRICS Bakanlar Konferansı

BRICS Bakanlar Konferansı, üye ülkelerden dışişleri, maliye, ticaret ve ekonomi bakanlarını bir araya getirir. Bu konferanslar, BRICS Zirvesi'nde alınan kararları uygulamayı, bölgesel ve küresel ekonomik gelişmeleri değerlendirmeyi ve iş birliği alanlarını genişletmeyi amaçlamaktadır. Bakanlar Konferansı ayrıca üye ülkeler arasında ticaret ve yatırım akışlarını kolaylaştıran politikaların geliştirilmesine de katkıda bulunur.

3.1.3. Yeni Kalkınma Bankası (New Development Bank / NDB)

Yeni Kalkınma Bankası (NDB), BRICS ekonomik iş birliğini desteklemek için kurulan önemli bir finans kuruluşudur. NDB, altyapı ve sürdürülebilir kalkınma projeleri için finansman sağlamak amacıyla faaliyet göstermektedir. Bankanın merkezi Şanghay'dadır ve her üye ülke eşit sermaye katkısına ve bankanın yönetiminde eşit söz hakkına sahiptir. NDB, BRICS ülkelerinin ekonomik büyümesini desteklemek ve bölgesel kalkınmayı teşvik etmek için önemli bir araç görevi görmektedir (Sharma, 2015). Halihazırda BRICS merkez bankası tarafından çıkarılacak ve ekonomik forumda beş ülkenin para birimlerinin güçlü yönlerini bir araya getirecek yeni bir para birimini çıkarmaya hazırlanmaktadır (Infobrics, 2024).

3.1.4. BRICS İş Konseyi

BRICS İş Konseyi, üye ülkelerin özel sektörlerinden temsilcilerden oluşmaktadır. Bu konsey, işletmeler arasındaki iş birliğini geliştirmek, ticaret ve yatırım fırsatlarını değerlendirmek ve ekonomik projeleri desteklemek için çalışmaktadır. BRICS İş Konseyi, iş dünyasının çıkarlarını, görüşlerini ve önerilerini BRICS Zirvesi'ne ve diğer ilgili kuruluşlara ileterek temsil eder (BricsPortal, 2024).

3.1.5. BRICS Düşünce Kuruluşu Konseyi

BRICS Düşünce Kuruluşu Konseyi, üye ülkelerdeki düşünce kuruluşlarını ve akademik çevreleri bir araya getiren bir platformdur. Bu konsey, BRICS'in stratejik hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak için araştırma, analiz ve politika önerileri sağlar. BRICS Think Tank Konseyi, üye ülkeler arasında bilgi paylaşımını ve akademik iş birliğini teşvik ederek BRICS'in küresel ekonomik ve politik arenada daha etkili bir rol oynamasını desteklemektedir.

3.1.6. BRICS İş Birliği Mekanizmaları

Yukarıda belirtilen ana organlara ek olarak, BRICS'in çeşitli iş birliği mekanizmaları ve çalışma grupları da bulunmaktadır. Bu mekanizmalar, belirli alanlarda iş birliğini derinleştirmek ve ortak projeler uygulamak için kurulmuştur. Enerji, sağlık, tarım ve bilim ve teknoloji gibi alanlarda faaliyet gösteren bu mekanizmalar, BRICS'in çok çeşitli sektörlerde iş birliği yapmasını sağlamaktadır (Martynova, 2018).

BRICS, üye ülkeler arasında ekonomik, politik ve sosyal iş birliğini teşvik eden çeşitli organlardan ve iş birliği mekanizmalarından oluşan bir örgütsel yapıya sahiptir. BRICS'in örgütsel yapısı, üye ülkelerinin ortak çıkarlarını savunmak ve küresel ekonomik yönetişimde daha fazla söz sahibi olmak için sürekli olarak gelişmektedir.

4. BRICS+ ve Türkiye

Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan oluşan BRICS, gelişmekte olan ekonomiler arasındaki iş birliğini geliştirmeyi ve küresel ekonomik yönetim üzerindeki etkilerini artırmayı amaçlayan etkili bir ekonomik bloktur. Önemli bir gelişmekte olan

pazar ve G20 üyesi olan Türkiye, ekonomik iş birliği ve siyasi uyum fırsatlarını keşfetmek için BRICS ile etkileşime girmeye ilgi göstermiştir.

Türkiye'nin BRICS'e olan ilgisi, ekonomik ortaklıklarını çeşitlendirme ve jeopolitik etkisini artırma arzusundan kaynaklanmaktadır. Avrupa ve Asya'yı kapsayan bir ekonomi olarak Türkiye, BRICS ülkelerinin ekonomik dinamizminden yararlanmak için stratejik konumunu kullanmayı amaçlamaktadır. Son yıllarda, Türk yetkililer BRICS zirvelerine konuk olarak katılarak potansiyel üyelik veya daha yakın iş birliği konusunda ilgilerini dile getirmişlerdir (Erdoğan, 2018).

4.1. Ekonomik ve Ticari İlişkiler

Türkiye ile BRICS ülkeleri arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler genişlemektedir. Türkiye'nin BRICS ülkeleriyle olan ticaret hacmi önemli bir büyüme kaydetmiştir ve Çin ve Rusya önemli ticaret ortaklarıdır. 2019 yılında Türkiye ile BRICS ülkeleri arasındaki ticaret hacmi yaklaşık 60 milyar dolara ulaşarak bu ekonomik bağların önemini vurgulamıştır (TÜİK, 2024).

4.2. Potansiyel İş Birliği Alanları

Enerji: Türkiye'nin enerji ihtiyaçları, özellikle büyük bir enerji tedarikçisi olan Rusya olmak üzere BRICS ülkelerinin kapasiteleriyle örtüşmektedir. Doğal gaz boru hatları ve yenilenebilir enerji girişimleri de dahil olmak üzere enerji projelerinde iş birliği karşılıklı faydalar sunmaktadır.

Altyapı Geliştirme: Yeni İstanbul Havalimanı ve çeşitli ulaşım ağları gibi Türkiye'nin iddialı altyapı projeleri, BRICS'in Yeni Kalkınma Bankası'ndan (NDB) yatırım çekebilir (Kuru, 2020). Teknoloji ve İnovasyon: Türkiye'nin gelişen teknoloji sektörü, bilgi teknolojisi, biyoteknoloji ve yapay zeka gibi alanlarda BRICS ülkeleriyle iş birliği yaparak inovasyonu ve bilgi transferini teşvik edebilir. Türkiye'nin BRICS ile etkileşiminin jeopolitik etkileri de bulunmaktadır. NATO üyesi ve Orta Doğu'da kilit bir oyuncu olarak Türkiye'nin BRICS ile daha yakın bağları, daha çok kutuplu bir dünya düzenine doğru bir kaymanın sinyalini verebilir. Bu etkileşim, Türkiye'nin geleneksel ittifaklarını yeni stratejik ortaklıklarla dengelemesine olanak tanımaktadır (Öniş, 2019).

Potansiyel faydalara rağmen, Türkiye ile BRICS arasında daha derin bir entegrasyona yönelik zorluklar vardır. Siyasi sistemlerdeki, ekonomik politiklardaki ve bölgesel çıkarlardaki farklılıklar engeller oluşturabilir. Ancak, ekonomik büyüme ve kalkınmaya yönelik karşılıklı ilgi, bu zorlukların üstesinden gelmek için güçlü bir temel sağlar. Türkiye'nin BRICS ile ilişkisi, dünyanın en dinamik gelişmekte olan ekonomilerinden bazılarıyla ekonomik ve politik iş birliğini geliştirmek için stratejik bir fırsat sunmaktadır. Türkiye ve BRICS, sinerjileri keşfederek ve zorlukları ele alarak küresel ekonomik istikrara ve büyümeye katkıda bulunan bir ortaklık kurabilir.

5. Araştırma Yöntemi ve Bulgular

5.1. Yöntem

Nitel araştırma yöntemleri, sosyal bilimlerde derinlemesine bilgi edinmek amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada, fenomenoloji araştırma deseni ve hermeneutik (yorumlayıcı) model temel alınmıştır. Nitel araştırma, katılımcıların bakış açılarını ön plana çıkararak, araştırmacının keşif ve yorumlama sürecini destekleyen bir yaklaşımdır. Bu yöntemde, araştırma derinlemesine bir analiz süreci ile gerçekleştirilir ve nitel veri toplama teknikleri (gözlem, görüşme, doküman analizi vb.) kullanılarak anlama ve anlamaya odaklanılır. Sosyal bilimlerde beş farklı nitel araştırma deseni bulunmaktadır (Yalçın, 2022, s. 215). Bunlar; anlatı, etnografi, kuram oluşturma, durum çalışması ve fenomenolojidir (Creswell, 2017, s. 187).

Fenomenoloji, bireyin bilinçli deneyimlerine odaklanan ve önceden var olan varsayımlar, önyargılar ve felsefi dogmalardan kaçınmayı hedefleyen bir yöntemdir. Bu yöntem, olayları toplumsal aktörler tarafından doğrudan nasıl algılandığını incelemeyi amaçlar (Wallace, 2004). Fenomenolojik araştırmaların öncüsü Husserl olup, ardından Martin Heidegger hermeneutik fenomenoloji alanında önemli çalışmalar yapmıştır (Kıral, 2021, s. 92). Yorumlayıcı fenomenolojide araştırmacı, bireylerin deneyimlerini analiz ederek, bu deneyimlerin altında yatan temel temaları tespit eder. Araştırmacı, bireylerin bu deneyimi nasıl ve neden yaşadıklarına dair derinlemesine bir anlayış geliştirir. Hermeneutik fenomenoloji, hem fenomenin tasvir edilmesi hem de yorumlanması üzerine kurulu bir araştırma sürecini kapsar. Bu bağlamda, araştırmacı bireylerin deneyimlerinin anlamını ortaya çıkarır ve bu anlamlar üzerinde yorum yapar (Creswell, 2017).

Bilgi toplama sürecinde Türkiye'de üniversitelerde eğitim veren sekiz akademisyen ile derinlemesine mülakat yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme sorularından faydalanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sahip olduğu esnekliği nedeniyle, yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldıran, belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olan görüşme türüdür. Sorular genellikle açık uçlu sorularak görüşmeciden her türlü bilginin alınmasına olanak sağlamaktadır (Yıldırım, 2016, s. 13).

Toplanan verilerin analizi, Maxqda 2024 nitel veri analiz programı kullanılarak içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde, görüşülen veya gözlemlenen bireylerin ifadelerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sıkça yer verilir. Bu çalışmada da, görüşmeye katılan bireylerin görüşleri ilerleyen bölümlerde sıkça vurgulanmıştır. İçerik analizi sürecinde, benzer veriler belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilmiş ve bu veriler, okuyucunun rahatlıkla anlayabileceği bir şekilde düzenlenip yorumlanmıştır (Yıldırım, 2016, p. 246). Bu bağlamda, görüşmecilerden elde edilen bulgular, ortak özelliklerine göre tema, ana kodlar ve alt kodlar olarak sınıflandırılmış ve değerlendirilmiştir.

5.2. Katılımcıların Belirlenmesi

Nitel araştırmalarda, çalışma grubunun büyüklüğü, araştırmanın konusu, tasarımı, kapsamı ve veri çeşitliliği göz önünde bulundurularak belirlenir. Araştırılan konu açık ve anlaşılırsa ve bilgiler kolayca elde edilebiliyorsa, daha az sayıda katılımcı yeterli olabilir. Ancak, konu karmaşık ve zor anlaşılırsa veya katılımcılar konu hakkında konuşmaktan çekiniyorlarsa, daha fazla katılımcıya ihtiyaç duyulabilir (Morse, 2000). Fenomenolojik araştırma yapılırken, belirlenen fenomeni deneyimlemiş katılımcılar belirlenmelidir. Fenomenolojik araştırmalar, tek vakalara veya tesadüfi veya kasıtlı olarak seçilmiş katılımcılara uygulanabilir. Katılımcılar, araştırmacının, bir katılımcıdan çalışmayı diğer katılımcılara tavsiye etmesini isteyerek örneği genişletme yöntemini kullandığı kartopu stratejisi ya da paylaşılan deneyimleri olan bir katılımcı grubu seçmek için tüm katılımcılar için bazı ortak kriterler belirlediği ölçüt temelli strateji ile seçilebilmektedir (Tekindal & Arsu, 2020).

Türkiye'nin BRICS+ ile geleceğinin akademisyenlerin perspektiflerinden değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada ekonomi, uluslararası ilişkiler, uluslararası ticaret anabilim dallarında eğitim veren öğretim üyeleri ile mülakatlar yapılmıştır. Katılımcıların isimleri verilmeden K1, K2 şeklinde katılımcı olarak kodlanarak verilmiştir. Mülakat yapılan öğretim üyesine, çalışmayı tavsiye etmesi ve çalışmaya katkı sunabilecek akademisyenler ile de görüşme yapılabilmesi için tavsiye istenmiş sorulmuş ve kartopu yöntemi ile katılımcılar belirlenmiştir.

5.3. Araştırmada Kullanılan Açık Uçlu Sorular

Araştırmada kullanılan açık uçlu sorular dört bölüme ayrılmıştır. Bunlar: Türkiye'nin BRICS+ üyeliği, ekonomik etkiler, politik ve diplomatik etkiler ve geleceğe yönelik beklentilerdir. Sorular sırayla yöneltmiştir.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Açık Uçlu Sorular

Türkiye'nin BRICS+ Üyeliği:

Türkiye'nin BRICS+'a üye olma motivasyonları nelerdir?

BRICS+ üyeliği Türkiye'nin dış politikası ve stratejik hedefleri açısından nasıl bir anlam taşımaktadır?

Ekonomik Etkiler:

Türkiye'nin BRICS+ üyeliği, Türkiye ekonomisi üzerinde nasıl bir etki yaratabilir?

BRICS+ üyeliği, Türkiye'nin uluslararası ticaret ve yatırım ilişkilerini nasıl şekillendirebilir?

Türkiye'nin BRICS+ üyeliği, Türk Lirası'nın uluslararası konumunu nasıl etkileyebilir?

Politik ve Diplomatik Etkiler:

Türkiye'nin BRICS+ üyeliği, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkilerini nasıl etkileyebilir?

BRICS+ üyeliği, Türkiye'nin NATO içindeki rolüne nasıl yansiyabilir?

Türkiye'nin BRICS+ üyeliği, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki diplomatik pozisyonunu nasıl etkileyebilir?

Geleceğe Yönelik Beklentiler:

Türkiye'nin BRICS+ üyeliği, uzun vadede Türkiye'nin küresel sistemdeki yerini nasıl değiştirebilir?

BRICS+ üyeliği, Türkiye'nin küresel ekonomik ve politik güç dengesine nasıl bir katkı sağlayabilir?

Ancak yarı yapılandırılmış sorular ve mülakatın doğası gereği katılımcı bazı durumlarda henüz sorulmamış sorulara da değerlendirmelerde bulunmuştur. Böyle durumlarda aynı sorular katılımcıya tekrar sorulmamış, ancak metnin kodlanması kısmında ilgili bölümlere yerleştirilmiştir. Katılımcıların cevapları analiz edildiğinde, cevapların kodlanması kısmında iki temaya ayrılmıştır. Bu temalar 'stratejik etkiler' ve 'ekonomi' olarak bölümlenmiştir. Temaların altında ise, ilgili cevaplar alt kodlara ayrılmıştır.

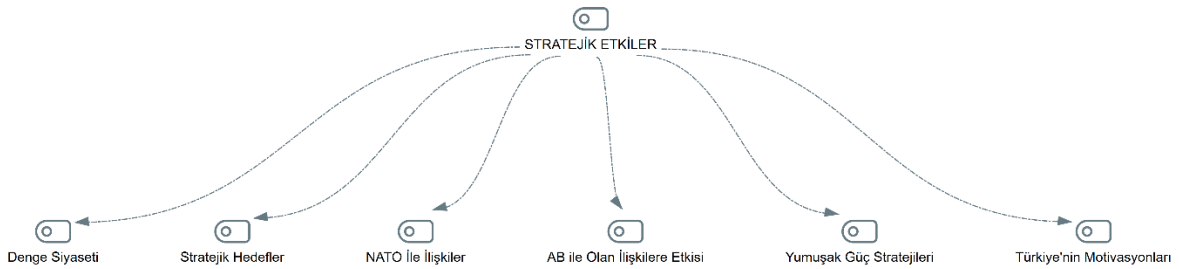
5.3. Bulgular

Katılımcılarla gerçekleştirilen derinlemesine mülakatlarda yarı yapılandırılmış sorularla Türkiye'nin olası BRICS+ üyeliğinin sonuçları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Tablo 1'de yer alan sorular katılımcılara yöneltilmiş ve alınan cevaplar neticesinde iki ana temanın altında Şekil 1 ve Şekil 2 olarak görülen alt kodlar oluşturulmuştur. BRICS+'ın geleceği ile ilgili yorumlar ise ayrı bir bölüm şeklinde verilmiştir.

5.3.1. Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

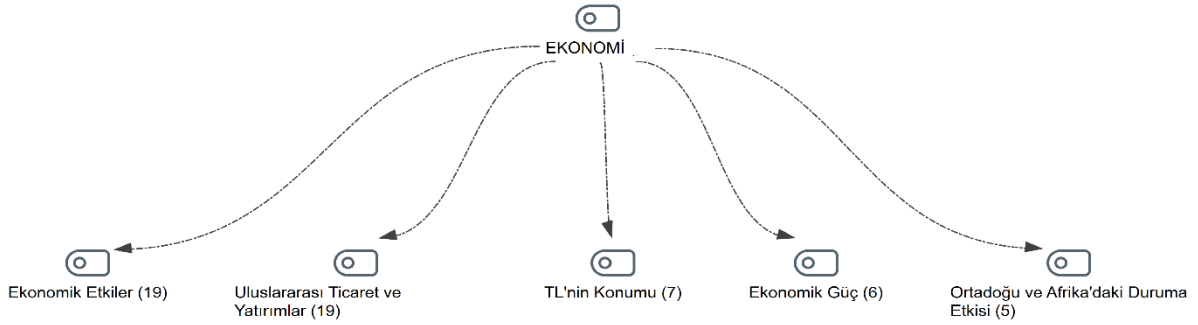
MAXQDA yazılımında kullanılan **hiyerarşik kod-alt kod modeli**, nitel veri analizinde temaların sistematik olarak yapılandırılmasını sağlar. Bu modelde üst düzey bir **ana kod**, altına yerleştirilen daha spesifik **alt kodlar** aracılığıyla detaylandırılır. Böylece kavramsal ilişkiler daha açık ve organize biçimde analiz edilebilir. Şekil 1'de gösterilen "Strateji" ana kodu, çalışmada belirlenen stratejik yaklaşımları temsil etmekte; alt kodlar ise bu stratejilerin alt bileşenlerini ("kurumsallaşma", "aşamalı entegrasyon", "altyapı yatırımı") ifade etmektedir. Bu yapı, kodlama sürecinde anlamlı kümelenmeler oluşturmakta ve tematik analizde kavramsal bütünlük sağlamaktadır.

Şekil 1. Strateji Kod Alt Kod Modeli



Bu bölümde, araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen yarı yapılandırılmış soruların içerik analizine dayalı olarak oluşturulan "Stratejik Hedefler" teması altında yer alan hiyerarşik kod-alt kod modeli açıklanmaktadır. Şekil 1'de gösterilen bu model, Türkiye'nin BRICS+ üyeliğine yönelik stratejik bakış açısını yapılandıran temel unsurları sistematik biçimde sınıflandırmaktadır. Bu kapsamda öne çıkan alt kodlar; denge siyaseti, stratejik hedefler, NATO ile ilişkiler, Avrupa Birliği (AB) ile olan ilişkiler, yumuşak güç stratejileri ve Türkiye'nin motivasyonları şeklinde belirlenmiştir. Bu alt başlıklar, Türkiye'nin çok kutuplu dünya düzeninde izlediği dış politika yaklaşımlarını, mevcut uluslararası ittifaklar içerisindeki konumunu ve alternatif oluşumlara yönelik yönelimlerini değerlendirmek amacıyla analiz edilmiştir. Katılımcıların görüşleri bu başlıklar altında tematik olarak toplanarak, Türkiye'nin BRICS+ üyeliğini stratejik bir araç olarak nasıl konumlandığına dair bütüncül bir çerçeve oluşturulmuştur.

Şekil 2. Ekonomi Kod Alt Kod Modeli

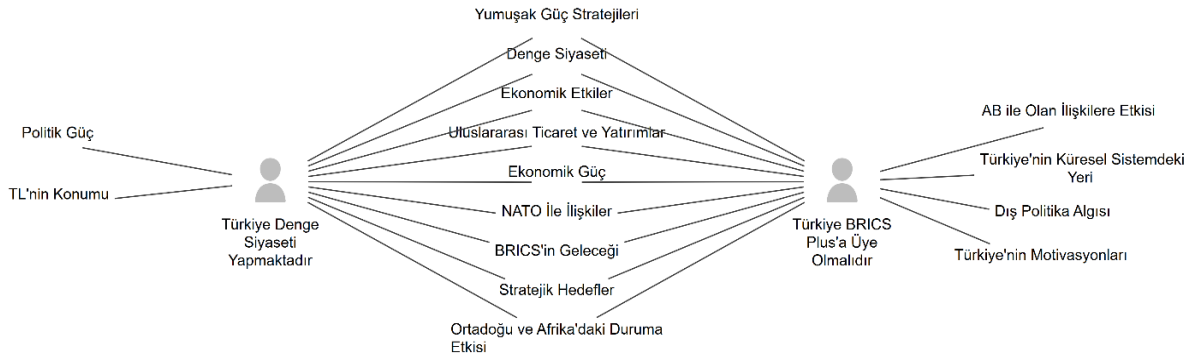


Bu bölümde, katılımcıların Türkiye'nin olası BRICS+ üyeliğine ilişkin ekonomik değerlendirmeleri, "Ekonomi" teması altında sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Şekil 2'de sunulan hiyerarşik kod-alt kod modeli, katılımcı görüşlerinin içerik analizine dayanarak sistematik bir yapıya dönüştürülmüştür. Bu yapı kapsamında öne çıkan alt kodlar; ekonomik etkiler, uluslararası ticaret ve yatırımlar, Türk lirasının (TL) konumu, ekonomik güç ve Orta Doğu ve Afrika'daki duruma etkisi şeklinde belirlenmiştir. Katılımcıların bu başlıklara yönelik görüşleri, BRICS+ üyeliğinin Türkiye ekonomisi üzerindeki muhtemel sonuçlarını çok boyutlu bir şekilde ortaya koymaktadır. Görüşlerde sıklıkla vurgulanan unsurlar arasında BRICS+ platformunun Türkiye'ye yeni ticaret ve yatırım olanakları sunma potansiyeli, ekonomik çeşitlenme fırsatları ve Türkiye'nin küresel değer zincirleri içindeki konumunu güçlendirme ihtimali yer almaktadır. Bununla birlikte, AB ile olan mevcut ekonomik entegrasyonun bu süreçte dikkatle gözetilmesi gerektiği yönünde temkinli yaklaşımlar da analizde kendine yer bulmuştur. Bu model, BRICS+ üyeliğinin ekonomik kazanımlar kadar yapısal riskler de barındırdığını ve bu nedenle çok katmanlı bir ekonomik strateji geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

5.3.2. İki Vaka Modeli

Şekil 3'te iki vaka analizi gösterilmektedir. Araştırmada elde edilen nitel verilerin MAXQDA yazılımı ile analiz edilmesi sonucunda, katılımcıların görüşleri iki temel perspektif etrafında kümelenmiştir. Bu durum, "Türkiye Denge Siyaseti Yapmaktadır" ve "Türkiye BRICS+’a Üye Olmalıdır" şeklinde tanımlanan iki ayrı vaka modelinde görselleştirilmiştir. İlk vaka, Türkiye'nin mevcut çok yönlü dış politikasını koruyarak geleneksel müttefikleriyle olan ilişkilerini gözetme eğilimini temsil etmektedir. Bu yaklaşımda "denge siyaseti", "NATO ile ilişkiler", "AB ile olan ilişkiler", "yumuşak güç stratejileri" ve "BRICS'in geleceği" gibi başlıklar ön plana çıkmakta; katılımcılar Türkiye'nin BRICS+ gibi alternatif bloklara temkinli yaklaşarak mevcut ittifaklarını riske atmadan dış politikasını sürdürebileceğini vurgulamaktadır.

Şekil 3. İki Vaka Analizi



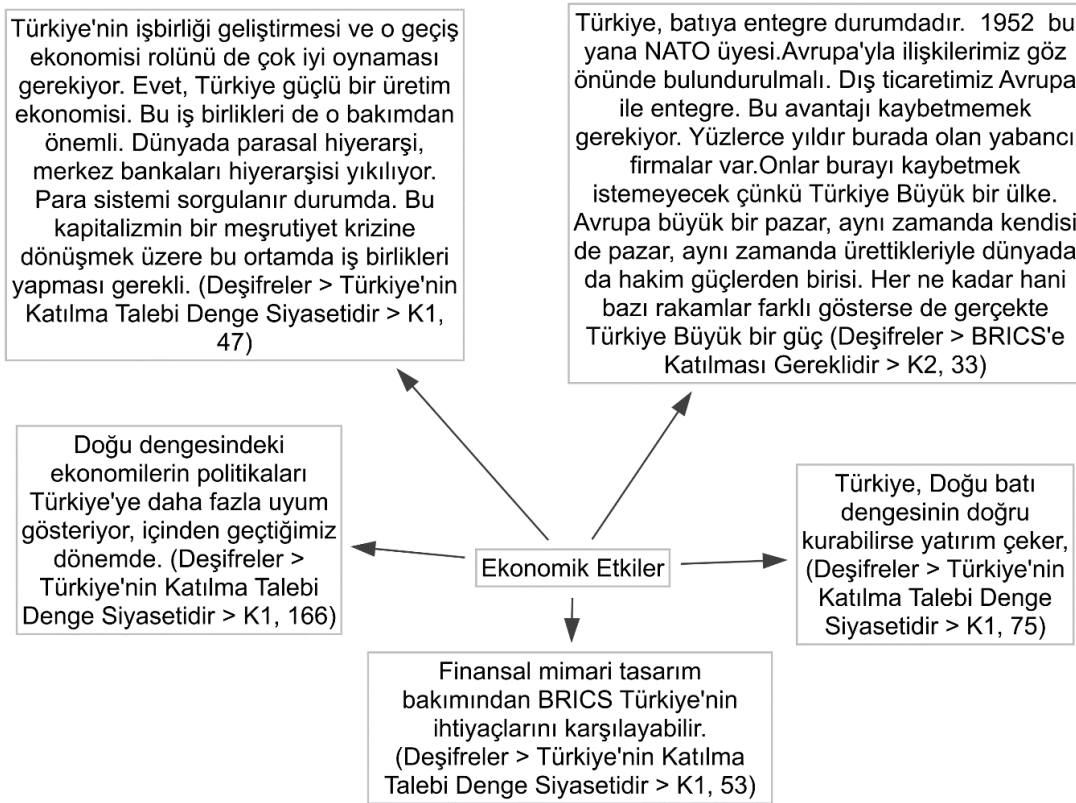
Ayrıca bu grup, TL'nin uluslararası konumunun hassasiyeti ve BRICS'in uzun vadeli sürdürülebilirliğine dair endişelerini de dile getirmiştir. Diğer yandan, "Türkiye BRICS+’a Üye Olmalıdır" görüşünü benimseyen katılımcılar ise Türkiye'nin BRICS+ gibi alternatif oluşumlara entegre olarak uluslararası sistemdeki etkisini artırabileceğini savunmaktadır. Bu katılımcıların cevaplarında "ekonomik etkiler", "uluslararası ticaret ve yatırımlar", "ekonomik güç", "Türkiye'nin küresel sistemdeki yeri" ve "dış politika algısı" gibi kodlar öne çıkmaktadır. BRICS+ üyeliğinin Türkiye'ye yeni yatırım ve ticaret olanakları sağlayacağı, ekonomik çeşitlenmeyi teşvik edeceği ve özellikle Asya-Afrika ekseninde artan Türk etkisini destekleyeceği ifade edilmiştir. Bu görüşe göre Türkiye'nin BRICS+ üyeliği, Batı ile ilişkilerin alternatifi değil tamamlayıcısı olarak değerlendirilmektedir ve çok kutuplu dünya düzeninde daha bağımsız bir aktör olma yönünde stratejik bir adım teşkil etmektedir.

İki vaka modeliyle elde edilen bu analiz, akademik camiada BRICS+ üyeliğine yönelik düşüncelerin kutuplaştığını ortaya koymakta ve Türkiye'nin dış politika yapım sürecinde nasıl bir yönelim tercih etmesi gerektiğine ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır. Görselde yer alan kodların tematik dağılımı, Türkiye'nin dış politikada "stratejik belirsizlik (strategic ambiguity)" ilkesine dayalı bir yaklaşımı benimsediğini, bu durumun ise hem riskleri hem fırsatları beraberinde getirdiğini göstermektedir.

5.3.3. Kod-Alt Kod Bölümler Modeli

Şekil 4'te yer alan kod-alt kod ağı, Türkiye'nin BRICS+ üyeliğinin ekonomik etkilerine dair katılımcı görüşlerinin içerik analizine dayalı olarak gruplandırıldığını göstermektedir. Merkezde yer alan "Ekonomik Etkiler" koduna bağlı olarak, farklı alt kodlar ve doğrudan alıntılarla Türkiye'nin BRICS+ üyeliği bağlamında ekonomik fayda ve riskleri değerlendirilmiştir. Görüşmelerde öne çıkan önemli temalardan biri, Türkiye'nin mevcut ekonomik sistemin krizlerle yüzleştiği bir dönemde yeni ortaklıklar kurma ihtiyacıdır. Katılımcı K1'in ifadesiyle, "dünyada parasal hiyerarşi yıkılıyor, kapitalizmin bir meşruiyet krizi yaşadığı ortamda Türkiye iş birliklerini geliştirmelidir" vurgusu, BRICS'in finansal mimarisinin Türkiye'nin ihtiyaçlarına alternatif oluşturabileceğine dair bir perspektifi yansıtmaktadır.

Şekil 4. Kod Alt Kod Bölümler Modeli - Ekonomik Etkiler

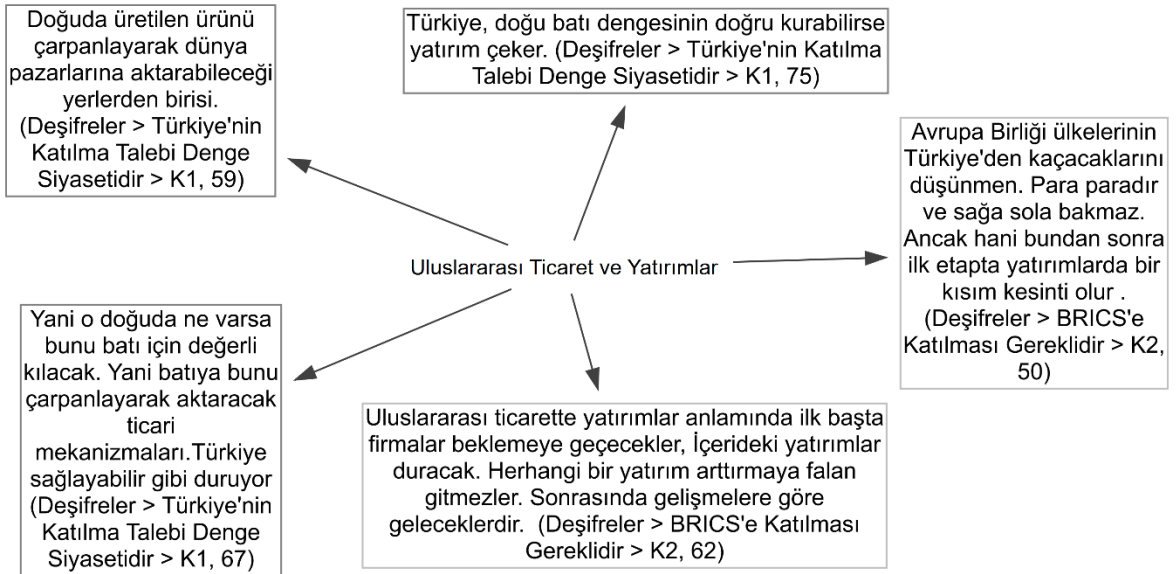


Bir diğer katılımcı olan K1, BRICS ülkelerinin uyguladığı ekonomik politikaların Türkiye'nin içinde bulunduğu dönemle daha fazla örtüştüğünü, dolayısıyla bu blokla uyumun Batıya kıyasla artmakta olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, Türkiye'nin küresel ekonomik denge arayışı içinde daha esnek ve çeşitlendirilmiş iş birlikleri geliştirme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ancak diğer yandan, K2 kodlu katılımcı tarafından ifade edilen "Türkiye'nin batıya entegre yapısını koruması gerektiği" yönündeki görüş, BRICS+ üyeliğinin mevcut Avrupa pazarındaki avantajların kaybı

riskini doğurabileceği endişesini dile getirmektedir. Bu görüş, Türkiye'nin dış ticaret ve yatırım ilişkilerinde hâlen Avrupa ile güçlü bağlara sahip olduğunu ve bu avantajın stratejik olarak korunması gerektiğini vurgulamaktadır.

Şekil 5'te kod alt bölümler modeli gösterilmektedir. Ayrıca, Doğu-Batı dengesi ekseninde yapılan bir başka yorumda, Türkiye'nin bu dengeyi doğru kurabilmesi durumunda önemli oranda yatırım çekebileceği ifade edilmiştir. Bu görüş, BRICS+ üyeliğinin tek yönlü bir tercihten ziyade, stratejik bir dengeleme aracı olarak kullanılabilirliği fikrini desteklemektedir. Dolayısıyla katılımcıların görüşleri arasında, BRICS+ üyeliğinin Türkiye'ye ekonomik çeşitlilik ve yeni yatırım kaynakları sağlayabileceği konusunda ortaklık bulunmakla birlikte, mevcut ticari entegrasyonların zarar görmemesi gerektiğine dair temkinli yaklaşımlar da dikkat çekmektedir.

Şekil 5. Kod Alt Kod Bölümler Modeli - Uluslararası Ticaret ve Yatırımlar

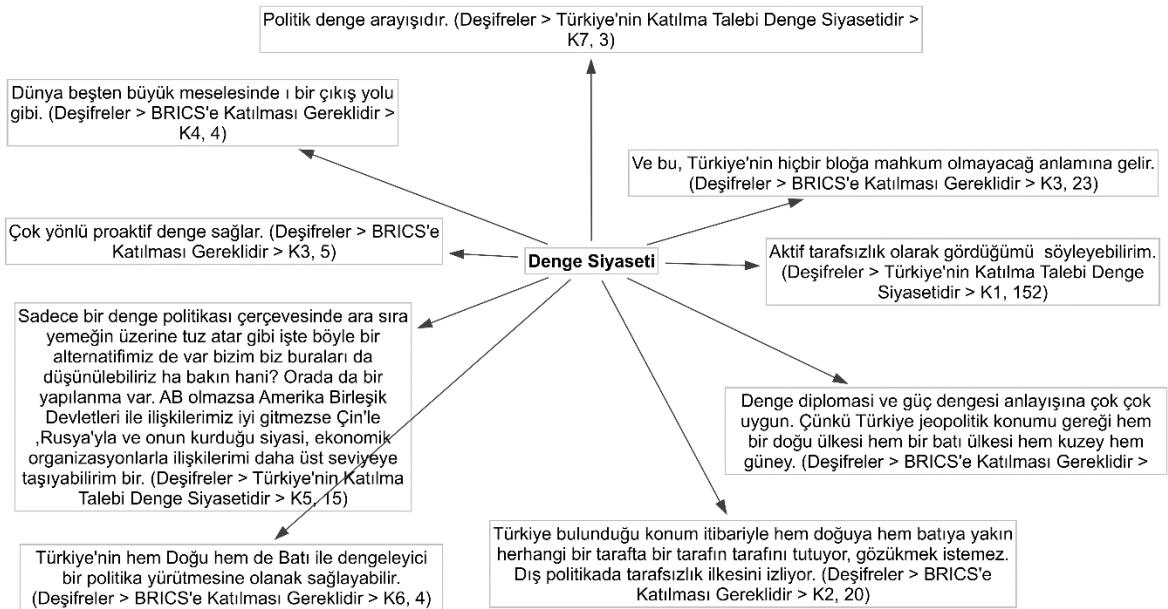


Katılımcı görüşlerinin içerik analizi sonucunda, Türkiye'nin BRICS+ üyeliğinin uluslararası ticaret ve yatırım ilişkileri üzerindeki etkilerine dair değerlendirmeler çeşitli yönlerden sınıflandırılmıştır. Görselde merkezde yer alan "Uluslararası Ticaret ve Yatırımlar" koduna bağlı olarak ortaya çıkan temalar, Türkiye'nin doğu-batı arasındaki ticari geçiş noktası olma potansiyeline yoğunlaşmaktadır. Katılımcı K1'in görüşlerinde, Türkiye'nin doğuda üretilen ürünleri çarpan etkisiyle dünya pazarlarına aktarabilecek bir konumda olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin, ticari değer zincirleri açısından doğu ve batı arasında bir köprü görevi üstlenebileceği vurgulanmaktadır. Aynı katılımcıya göre Türkiye, Doğunun sunduğu ürün ve hizmetleri Batıya taşıyan bir mekanizma inşa edebilirse, bu stratejik konumunu ekonomik kazanca dönüştürebilir.

Bununla birlikte, K2 kodlu katılımcı Türkiye'nin BRICS+ üyeliği halinde Avrupa Birliği ülkeleriyle olan yatırım ilişkilerinde kısa vadeli bir duraklama yaşanabileceğini ifade etmiştir. Katılımcıya göre, "para sağa sola bakmaz" ilkesine dayanarak uzun vadede yatırımcıların yeniden Türkiye'yi tercih edeceği öngörülmekle birlikte, ilk etapta bazı yatırımlarda kesinti yaşanması olasıdır. Aynı şekilde, BRICS+ üyeliğinin başlangıçta yabancı sermaye açısından bir belirsizlik yaratabileceği, ancak ekonomik göstergelerin olumlu seyretmesi halinde bu sürecin dengelenebileceği belirtilmektedir. Katılımcılar, özellikle doğu-batı dengesinin doğru şekilde kurulması durumunda Türkiye'nin bölge içi yatırımları artırabileceğini ve bu durumun hem doğudan hem batıdan yatırım çekme potansiyelini yükselteceğini ifade etmiştir.

Şekil 6'da denge siyaseti gösterilmektedir. Bu analiz, Türkiye'nin BRICS+ üyeliği bağlamında uluslararası ticaretin yalnızca dış pazar genişlemesiyle değil, aynı zamanda küresel yatırımcı algısı ve sermaye akışlarındaki güvenle ilişkili olduğunu göstermektedir. Katılımcılar genel olarak, Türkiye'nin coğrafi ve ekonomik konumunu avantaja çevirebilmesi için stratejik hamleler yapması gerektiği konusunda hemfikirdir. Ancak bu süreçte AB ile olan mevcut bağların zarar görmemesi gerektiği de sıklıkla vurgulanmıştır.

Şekil 6. Kod Alt Kod Bölümler Modeli – Denge Siyaseti



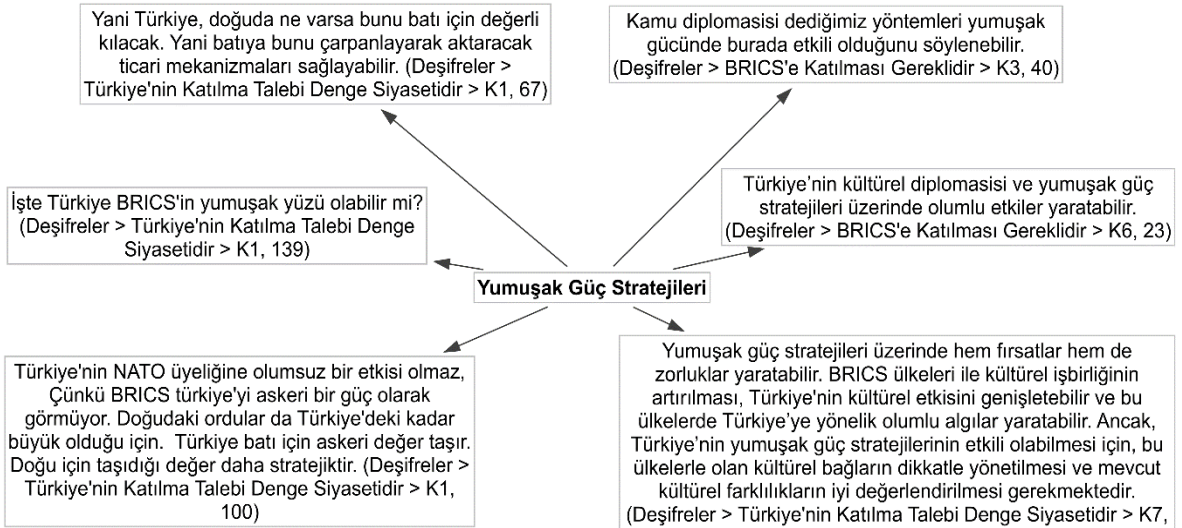
Katılımcı görüşlerinden elde edilen nitel verilerin analizine göre, Türkiye'nin dış politikadaki yönelimi "denge siyaseti" teması altında şekillenmektedir. Görselde yer alan bu yapı, Türkiye'nin hem doğu hem batı bloklarıyla eşzamanlı olarak ilişkilerini sürdürme stratejisini anlamaya yönelik çok yönlü bir değerlendirme sunmaktadır. Katılımcılar, Türkiye'nin BRICS+ üyeliği bağlamında herhangi bir kutba mahkûm

kalmadan aktif tarafsızlık ilkesine dayalı bir politika izlediğini vurgulamaktadır. Özellikle K1 kodlu katılımcının “aktif tarafsızlık” ifadesi, Türkiye'nin pozisyonunun sadece dengelemek değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel düzeyde esneklik kazanmak için bilinçli bir tercih olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, bazı katılımcılar Türkiye'nin jeopolitik konumunun hem kuzey-güney hem de doğu-batı aksında denge siyaseti yürütmeyi stratejik olarak zorunlu kıldığını belirtmiştir. K3 ve K7 kodlu katılımcılar, bu bağlamda Türkiye'nin “hiçbir bloğa mahkûm olmayacak” bir pozisyonda bulunduğunu ve “politik denge arayışının” ülkenin dış politika kimliğinin temelini oluşturduğunu ifade etmiştir. Katılımcı K3'e göre bu yaklaşım Türkiye'ye çok yönlü, proaktif ve bloklar üstü bir dış politika esnekliği kazandırmaktadır. Ayrıca K4 ve K6 kodlu katılımcılar, BRICS+ üyeliğinin Türkiye'ye “Dünya beşten büyüktür” söylemi çerçevesinde alternatif bir dış politika açılımı sunduğunu savunmaktadır.

Diğer yandan bazı görüşlerde, sadece denge politikası ekseninde konumlanmanın Türkiye'nin küresel ölçekte daha yüksek etkileşim gerektiren alanlarda sınırlayıcı olabileceği ifade edilmiştir. Katılımcı K5'in değerlendirmesinde, Türkiye'nin ABD ve Rusya gibi küresel güçlerle kurduğu siyasi ve ekonomik ilişkilerin düzeyi göz önüne alındığında, BRICS+ üyeliğinin ancak bu çok katmanlı diplomasi anlayışıyla birlikte ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Şekil 7'de yumuşak güç stratejileri gösterilmektedir.

Şekil 7. Kod Alt Kod Bölümler Modeli Yumuşak Güç Stratejileri



Sonuç olarak, katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye'nin BRICS+ gibi alternatif uluslararası yapılarla ilişki kurarken, mevcut ittifak dengelerini gözetken, çok taraflılık ilkesiyle uyumlu bir dış politika izlemesinin gerektiğini savunmaktadır. Bu da Türkiye'nin dış politikasının temelinde yer alan “denge siyaseti” anlayışının, BRICS+ üyeliği bağlamında stratejik yönelimlerin şekillenmesinde belirleyici bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, Türkiye'nin BRICS+ üyeliği bağlamında yumuşak güç stratejilerinin hem fırsatlar hem de sınamalar içerdiğini belirtmiştir. BRICS ülkeleriyle kültürel iş birliğinin gelişmesi, Türkiye'nin kamu diplomasisi ve kültürel etkisinin genişlemesini sağlayabilir. Türkiye'nin BRICS'in "yumuşak yüzü" olabileceği yönünde yorumlar yapılmış, bu kapsamda kültürel bağların dikkatle yönetilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca üyeliğin, NATO ile olan askeri ilişkiler üzerinde olumsuz bir etkisi olmayacağı, çünkü BRICS'in askeri yönünün zayıf olduğu da ifade edilmiştir.

6. Sonuç

Bu araştırma, Türkiye'nin BRICS+ üyeliği olasılığını çok boyutlu bir perspektifle ele alarak, nitel yöntemlerle akademik bir değerlendirme sunmuştur. Görüşülen akademisyenlerin yorumları, Türkiye'nin dış politikada uzun süredir benimsediği "denge siyaseti" anlayışının, BRICS+ gibi alternatif iş birliği platformlarına yaklaşımda da belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. BRICS+ üyeliği, mevcut ittifak yapılarının alternatifi değil, tamamlayıcısı olarak görülmekte; bu yapı, Türkiye'nin küresel sistemde daha otonom, çok yönlü ve pragmatik bir aktör olma arayışının doğal bir uzantısı şeklinde değerlendirilmektedir.

Araştırmanın temel bulguları, Türkiye'nin BRICS+ üyeliğiyle yeni yatırım, ticaret ve finansal iş birliklerine erişim sağlayabileceğini; özellikle Asya ve Afrika'daki yükselen pazarlarla entegrasyon sürecinde stratejik avantajlar elde edebileceğini göstermektedir. Türkiye'nin Doğu ile Batı arasında köprü konumunda olması, hem tedarik zincirlerinde hem de kültürel ve diplomatik ilişkilerde benzersiz fırsatlar sunmaktadır. Ancak bu fırsatların değerlendirilebilmesi için ekonomik politikaların dikkatli bir biçimde çeşitlendirilmesi ve AB ile olan mevcut entegrasyonun zarar görmemesi gerekmektedir.

Katılımcılar, BRICS+ üyeliğinin kısa vadede Batılı yatırımcılar nezdinde bazı belirsizlikler yaratabileceğini ifade etmiş, ancak Türkiye'nin ekonomik çeşitlilik politikaları ve jeopolitik konumunun bu süreci orta vadede dengeleme potansiyeline sahip olduğuna dikkat çekmişlerdir. Aynı zamanda, BRICS+ üyeliği bağlamında Türkiye'nin dış politikadaki "aktif tarafsızlık" yaklaşımının, NATO ile ilişkilerde ciddi bir kırılma yaratmayacağı, çünkü BRICS'in askeri nitelikten yoksun bir yapı olduğu da belirtilmiştir.

Yumuşak güç stratejileri açısından Türkiye'nin BRICS+ içinde daha görünür hale gelmesi, kamu diplomasisi araçlarıyla desteklendiğinde, bölge ülkeleri nezdinde olumlu algılar yaratabilir. Bu durum, Türkiye'nin kültürel diplomasi kapasitesinin artırılması ve kimlik temelli dış politika yaklaşımlarının dikkatli bir şekilde kurgulanması ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'nin BRICS+ üyeliği seçeneğinin yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda diplomatik ve stratejik bağlamlarda da ciddi bir potansiyel barındırdığını ortaya koymaktadır. Ancak bu potansiyelin hayata geçirilmesi, dış

politikada stratejik öngörü, ekonomik alanda çeşitlenme ve diplomatik ilişkilerde çok yönlü denge politikalarının kararlı bir şekilde sürdürülmesine bağlıdır. BRICS+ üyeliği, Türkiye'nin küresel düzlemde etkisini artırabileceği, dış politika esnekliğini genişletebileceği ve çok kutuplu dünya düzeninde daha etkin bir aktör olarak konumlanabileceği stratejik bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, BRICS+ üyeliği Türkiye için bir tercih değil; mevcut küresel kırılmalıklar ve fırsatlar çerçevesinde stratejik bir gereklilik haline gelmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması ile ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Etik Onay

Bu çalışma etik onay gerektirmemektedir.

Finansman

Bu çalışmada herhangi bir finansman kullanılmamıştır.

ORCID

^a Tuğçenur İkinci Furtana, <http://orcid.org/0000-0002-8495-9432>

KAYNAKÇA

- Aşçı, M. E., (2019). BRICS Ülkelerinin Küresel Güç Olma Potansiyelleri ve Türkiye. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 39-60.
- BBC, (2024). *Brics: What is the group and which countries have joined?*. Available at: <https://www.bbc.com/news/world-66525474>
- Bokova, T., (2024). *BRICS Expansion: The New Vector for Business and Investment Growth*. Available at: <https://infobrics.org/post/41412>. BricsPortal, 2024. *Infobrics*. Available at: <https://infobrics.org/>
- Global Energy Monitor. (2024). *Energy in BRICS*. <https://globalenergymonitor.org/report/energy-in-the-brics/> Erişim Tarihi: 22 Ekim 2024
- Ellis, C. D., (2024). *Twenty More Countries Have Applied to Join BRICS*. Available at: <https://infobrics.org/post/40089>
- Erdoğan, R. T., (2018). *Remarks at the BRICS Summit*. Retrieved from Presidency of the Republic of Turkey. <https://www.iletisim.gov.tr/english/haberler/detay/brics-makes-unique-contributions-to-the-construction-of-a-fairer-global-order>.
- IMF, (2024). *World Economic Outlook (2024)*, <https://www.imf.org/en/publications/weo/issues/2024/04/16/world-economic-outlook-april-2024>.

- Infobrics, (2024). *And Now, BRICS Eyes Creation of a Central Bank for Currency Issue*. Available at: <https://infobrics.org/post/41245>
- Kamin, K. & Langhammer, R. J., (2023). From BRICS to BRICS+: Sheer More Members is not a Challenge to G7. *The Economists' Voice*, 20 (2), 259–265.
- Kuru, A. T., (2020). Turkey's Role in Eurasian Infrastructure Development. *Journal of International Affairs* , 74(2), 45-67.
- Martynova, M. & G. S., (2018). BRICS in the global economy: Dynamics, trends, and perspectives.. *Journal of International Economic Policy*, 11(2), 195-215.
- MFA, (2024). *Brezilya'nın Ekonomisi*, <https://www.mfa.gov.tr/brezilya-ekonomisi.tr.mfa>
- Morse, J. M. (2000). Determining sample size. *Qualitative Health Research*, pp. 10(1), 3-5.
- Öniş, Z. (2019). Turkey and the Emerging Powers: The Case of BRICS. *Third World Quarterly*, 40(2), 282-298. <https://doi.org/10.1080/01436597.2013.831541>
- Sharma, R. & D.D.K. (2015). The BRICS Development Bank: Prospects and Challenges.. *World Economy*, 38(6), 927-938.
- Tekindal, M. & Arsu, Ş. U., (2020). Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*.
- TÜİK, (2024). *Türkiye İstatistik Kurumu Dış Ticaret İstatistikleri*. Available at: <https://www.tuik.gov.tr/Home/Index>
- World Bank, 2024. *World Bank National Accounts Data*.
- World Trade Organization. (2023). *World Trade Report 2023: Re-globalization for a secure, inclusive and sustainable future*. Erişim Adresi: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf
- Yıldırım, A. Ş.H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.